

POLITYKA

UNIwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie

w sprawie zasad etyki wydawniczej obowiązującej w czasopismach UKSW

Polityka UKSW w sprawie zasad etyki wydawniczej obowiązującej w czasopismach UKSW, zwana dalej: „*Polityką etyki wydawniczej*”, obowiązuje wszystkie czasopisma, których wydawcą jest Wydawnictwo Naukowe UKSW (WUKSW). *Polityka etyki wydawniczej* nie dotyczy czasopism hostowanych na platformie czasopism UKSW, które są wydawane przez innych wydawców.

1. Cel i charakter Polityki

Polityka etyki wydawniczej określa jednolite zasady etyczne i dobre praktyki obowiązujące we wszystkich czasopismach wydawanych przez WUKSW. *Polityka etyki wydawniczej* zastępuje dotychczasowe regulacje poszczególnych czasopism w zakresie standardów etycznych publikowania, recenzowania oraz postępowania w sytuacjach spornych lub problemowych.

UKSW w *Polityce etyki wydawniczej* przyjmuje jako punkt odniesienia standardy i dobre praktyki formułowane przez *Committee on Publication Ethics* (COPE), w szczególności *COPE Core Practices* i *COPE Guidance* (rekomendowane procedury postępowania w przypadkach podejrzeń nadużyć, korekt i wycofań). *Polityka etyki wydawniczej* pozostaje również spójna z zasadami obowiązującymi w UKSW, w tym z postanowieniami *Kodeksu Etyki Badacza UKSW*.

2. Zakres i definicje

2.1. Zakres podmiotowy

Polityka etyki wydawniczej dotyczy: autorów, współautorów, redaktorów (w tym redaktora naczelnego), członków rad naukowych/komitetów naukowych, recenzentów oraz innych osób uczestniczących w procesie wydawniczym czasopism.

2.2. Wybrane definicje

- 1) **Naruszenia etyczne/nadużycia:** m.in. plagiat, autoplgiat bez ujawnienia, fabrykacja/fałszowanie danych, manipulacja recenzją, ukrywanie konfliktu interesów, naruszenie praw autorskich, nieprawidłowe autorstwo (*ghost/guest/gift authorship*), manipulacja cytowaniami;
- 2) **Konflikt interesów:** sytuacja, w której relacje finansowe, instytucjonalne, osobiste lub konkurencyjne mogą wpływać (lub sprawiać wrażenie wpływu) na bezstronność decyzji podejmowanych w procesie wydawniczym;
- 3) **Recenzja dwustronnie anonimowa** (*double-blind peer review*): recenzent nie zna tożsamości autora, a autor nie zna tożsamości recenzenta, o ile pozwala na to specyfika dyscypliny;
- 4) **Nota ostrzegawcza redakcji** (*expression of concern*): komunikat redakcyjny publikowany w przypadku poważnych wątpliwości co do artykułu, gdy postępowanie wyjaśniające trwa i na tym etapie nie ma podstaw do korekty lub wycofania.

3. Role i odpowiedzialności

3.1. Redakcja odpowiada za:

- 1) prowadzenie procesu redakcyjnego i recenzji zgodnie z *Polityką etyki wydawniczej*;

- 2) dobór recenzentów w sposób niezależny i bezstronny;
- 3) zapewnienie poufności procesu recenzji;
- 4) reagowanie na podejrzenia naruszeń etycznych oraz prowadzenie dokumentacji spraw;
- 5) podejmowanie decyzji dotyczących korekt/wycofań/not ostrzegawczych po publikacji (zgodnie z pkt 10).

3.2. Autorzy odpowiadają za:

- 1) oryginalność pracy, rzetelność i poprawność aparatu naukowego;
- 2) prawidłowe cytowanie i poszanowanie praw autorskich;
- 3) ujawnienie finansowania i konfliktów interesów;
- 4) rzetelne wskazanie autorstwa i wkładu współautorów w przygotowanie publikacji (brak *ghost/guest/gift authorship*);
- 5) współpracę w procesie recenzji, korekt i wyjaśnień;
- 6) spełnienie wymogów etycznych badań (tam, gdzie dotyczy), w tym uzyskanie wymaganych zgód właściwych komisji etycznych (pkt 8).

3.3. Recenzenci odpowiadają za:

- 1) poufność, rzetelność i terminowość recenzji;
- 2) ujawnienie konfliktu interesów i wyłączenie się w razie, gdy ich to dotyczy;
- 3) niewykorzystywanie treści recenzowanej pracy do własnych celów.

Wszystkie decyzje podejmowane są wyłącznie na podstawie kryteriów merytorycznych i zgodności z *Polityką etyki wydawniczej*, bez dyskryminacji ze względu na płeć, wiek, narodowość, pochodzenie, przekonania, afiliację instytucjonalną lub inne cechy niezwiązane z treścią pracy.

4. Proces recenzji

- 1) każde czasopismo wydawane przez WUKSW stosuje *double-blind peer review* jako model domyślny;
- 2) standardem są co najmniej dwie recenzje zewnętrzne dla każdego tekstu o charakterze naukowym kwalifikowanego do publikacji;
- 3) recenzenci są dobierani na podstawie kompetencji merytorycznych oraz weryfikacji braku konfliktu interesów;
- 4) redakcje podejmują działania przeciwdziałające nadużyciom w procesie recenzji, w tym weryfikują tożsamość recenzentów i reagują na sygnały manipulacji recenzją;
- 5) każde odstępstwo od standardu recenzowania wymaga udokumentowanej decyzji redakcji;
- 6) każde czasopismo publikuje na swojej stronie internetowej kryteria oceny stosowane w procesie recenzji. W ramach zapewniania jakości redakcje monitorują poprawność i rzetelność procesu recenzyjnego. Czasopisma publikują również raz w roku listę recenzentów współpracujących z tytułem, bez przypisywania recenzentów do konkretnych artykułów.

4.1. Wyjątki i zasady szczególne:

- 1) zewnętrznemu recenzowaniu mogą nie podlegać wyłącznie treści o charakterze informacyjnym lub redakcyjnym (np. edytoriale, sprawozdania, komunikaty redakcyjne);
- 2) artykuły recenzyjne (*review articles*) oraz wszystkie inne teksty naukowe podlegające ocenie merytorycznej są oceniane zgodnie ze standardem co najmniej dwóch recenzji zewnętrznych w modelu *double-blind*.

5. Konflikt interesów

- 1) autorzy są zobowiązani do ujawnienia źródeł finansowania oraz potencjalnych konfliktów interesów przy zgłoszeniu artykułu;
- 2) recenzenci i redaktorzy są zobowiązani do ujawnienia konfliktu interesów przed podjęciem czynności w procesie redakcyjnym lub recenzyjnym oraz do wyłączenia się z udziału w sprawie, jeżeli konflikt interesów może wpływać na bezstronność lub tworzyć uzasadnione wrażenie stronniczości;
- 3) w przypadku stwierdzenia konfliktu interesów redakcja stosuje adekwatne środki zaradcze, w szczególności: wyłączenie osoby z procesu, zmianę recenzenta lub przekazanie prowadzenia sprawy innemu redaktorowi;
- 4) informacje o finansowaniu oraz o istotnych konfliktach interesów autorów – jeśli dotyczą danego artykułu – są ujawniane w publikacji w formie oświadczenia;
- 5) brak ujawnienia istotnego konfliktu interesów może skutkować: wstrzymaniem procesu wydawniczego, odmową publikacji, a po publikacji – korektą lub wycofaniem.

6. Oryginalność, plagiat i ocena podobieństwa

- 1) redakcje czasopism wydawanych przez WUKSW dokonują oceny oryginalności zgłoszeń, w tym przeprowadzają ocenę podobieństwa (*similarity check*) z wykorzystaniem odpowiednich narzędzi;
- 2) w zależności od praktyk redakcji oraz specyfiki dyscypliny mogą być stosowane różne narzędzia oceny podobieństwa, w tym m.in. iThenticate, narzędzia rekomendowane przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego lub inne – o ile są adekwatne do typu treści i zapewniają porównanie z właściwymi bazami;
- 3) wynik oceny podobieństwa nie stanowi samodzielnej podstawy rozstrzygnięcia. Redakcja interpretuje go merytorycznie, uwzględniając m.in. poprawne cytowania, bibliografię, dopuszczalne podobieństwa metodologiczne oraz charakter tekstu;
- 4) w przypadku uzasadnionych podejrzeń plagiatu lub innych nadużyć redakcja podejmuje działania zgodnie z zasadą postępowania wyjaśniającego oraz – w razie potrzeby – stosuje środki adekwatne do ustaleń (np. wstrzymanie procesu, odmowa publikacji, korekta/wycofanie/nota ostrzegawcza);
- 5) autorzy są zobowiązani do przechowywania materiałów źródłowych i/lub danych stanowiących podstawę ustaleń przedstawionych w artykule oraz – na uzasadnione żądanie redakcji – do ich udostępnienia w zakresie niezbędnym do weryfikacji rzetelności pracy. Niedopuszczalna jest taka obróbka materiałów (w szczególności ilustracji, wykresów i obrazów), która mogłaby wprowadzać w błąd lub wpływać na interpretację przedstawionych ustaleń.

7. Autorstwo i praktyki niedozwolone

- 1) autorstwo musi odzwierciedlać rzeczywisty wkład poszczególnych autorów w powstanie pracy;
- 2) niedozwolone są praktyki *ghostwriting* i *guest/gift authorship*;
- 3) w razie stwierdzenia nieprawidłowości redakcja żąda wyjaśnień i może odmówić publikacji, a w przypadku artykułów już opublikowanych – zastosować korektę lub wycofanie;
- 4) redakcja wymaga od autorów złożenia oświadczenia o wkładach poszczególnych współautorów (*author contributions statement*), w celu zapewnienia przejrzystości autorstwa.

8. Etyka badań z udziałem ludzi lub zwierząt

- 1) jeżeli badania obejmują udział ludzi lub zwierząt, autorzy są zobowiązani do uzyskania wymaganych zgód, opinii lub decyzji właściwych komisji etycznych oraz do przestrzegania właściwych regulacji i standardów;
- 2) w przypadku badań z udziałem ludzi autorzy są ponadto zobowiązani do uzyskania świadomej zgody uczestników badań (*informed consent*), jeżeli jest to wymagane przez prawo, standardy etyczne danej dyscypliny lub charakter prowadzonych badań;
- 3) autorzy ponoszą odpowiedzialność za spełnienie wymogów etycznych i prawnych oraz – na żądanie redakcji – za przedłożenie dokumentów potwierdzających spełnienie tych wymogów;
- 4) redakcja może wstrzymać procedowanie lub odmówić publikacji, jeśli brak jest wymaganych zgód lub jeśli istnieją uzasadnione wątpliwości co do etyki badań.

9. Skargi i odwołania

WUKSW zapewnia możliwość składania skarg i odwołań dotyczących procesu redakcyjnego, recenzji oraz rozstrzygnięć podejmowanych w sprawach etycznych (np. konflikt interesów, plagiat, manipulacja recenzją, korekta/wycofanie publikacji). Skargi są rozpatrywane bezstronnie, z zachowaniem poufności i z udokumentowaniem ustaleń.

9.1. Sposób przesyłania zgłoszeń

- 1) zgłoszenia dotyczące naruszeń etycznych należy kierować do WUKSW drogą mailową na adres: etyka.wydawnictwo@uksw.edu.pl;
- 2) jeżeli zgłoszenie nie dotyczy nieprawidłowości po stronie redakcji, dopuszcza się równoległe przesłanie zgłoszenia do redakcji danego czasopisma (adres wskazany na stronie czasopisma).

9.2. Ścieżka rozpatrywania

- 1) wstępna weryfikacja i stanowisko redakcji czasopisma (o ile zgłoszenie nie dotyczy nieprawidłowości po stronie redakcji);
- 2) jeżeli zgłoszenie dotyczy nieprawidłowości po stronie redakcji lub jeśli skarżący nie zgadza się z rozstrzygnięciem, sprawa może zostać przekazana do dyrektora instytutu sprawującego nadzór nad czasopismem, a następnie – w razie potrzeby – do dziekana właściwego wydziału jako organu odwoławczego;
- 3) w sprawach o wysokim stopniu złożoności mogą mieć zastosowanie zasady wynikające z *Kodeksu Etyki Badacza UKSW* oraz inne wewnętrzne regulacje UKSW.

9.3. Postępowanie wyjaśniające

Adresat zgłoszenia (WUKSW lub redakcja) potwierdza otrzymanie zgłoszenia i informuje o wyniku w rozsądnym terminie. W przypadku zgłoszenia podejrzenia naruszeń etycznych redakcja i/lub wydawca prowadzą postępowanie wyjaśniające w sposób bezstronny i udokumentowany:

- 1) rejestrują zgłoszenie i weryfikują jego wstępne podstawy;
- 2) pozyskują stanowisko stron, w tym autora/autorów;
- 3) w razie potrzeby zasięgają opinii recenzentów lub niezależnych ekspertów;
- 4) podejmują decyzję adekwatną do ustaleń (np. kontynuacja procedowania, wstrzymanie, odmowa publikacji, korekta/wycofanie/nota ostrzegawcza);
- 5) informują strony o rozstrzygnięciu i jego podstawach, wskazując tryb odwołania.

10. Korekty, wycofania i komunikaty redakcyjne po publikacji

- 1) jeśli artykuł został już opublikowany, mogą zostać zastosowane następujące działania:
 - a) korekta (*erratum/corrigendum*),
 - b) wycofanie publikacji (*retraction*),
 - c) nota ostrzegawcza redakcji (*expression of concern*);
- 2) autor może wnioskować o korektę lub wycofanie, ale decyzję podejmuje redakcja czasopisma (i/lub wydawca) zgodnie z zasadą rzetelności akademickiej i dobrymi praktykami COPE;
- 3) informacje o korektach i wycofaniach są publikowane w sposób widoczny i jednoznaczny, z odniesieniem do pierwotnej wersji publikacji i trwałym powiązaniem z artykułem (np. poprzez komunikat redakcyjny oraz oznaczenie statusu publikacji, w tym, w miarę możliwości technicznych, także w metadanych oraz w pliku PDF);
- 4) wycofanie publikacji (*retraction*) następuje w szczególności w przypadku poważnych naruszeń etycznych, fabrykacji danych, plagiatu, istotnych błędów podważających wiarygodność wyników lub innych okoliczności uniemożliwiających utrzymanie publikacji w obiegu naukowym. Wycofanie nie polega na usunięciu treści z archiwum, lecz na jej jednoznacznym oznaczeniu jako wycofanej, z zachowaniem integralności rekordu publikacyjnego;
- 5) nota ostrzegawcza redakcji jest publikowana w przypadku poważnych wątpliwości, gdy postępowanie wyjaśniające trwa i na tym etapie nie ma podstaw do korekty lub wycofania; po zakończeniu postępowania redakcja podejmuje decyzję o dalszym trybie postępowania (korekta/wycofanie/zdjęcie noty);
- 6) redakcja może, według własnej oceny oraz zgodnie z profilem czasopisma, umożliwić publikację polemik, odpowiedzi na polemikę, wyjaśnień lub sprostowań odnoszących się do opublikowanych treści. Decyzja o przyjęciu takiego tekstu należy do redakcji i może podlegać ocenie redakcyjnej oraz, jeśli redakcja uzna to za zasadne, procedurze recenzyjnej.

11. Narzędzia AI

UKSW posiada przyjętą politykę dotyczącą wykorzystywania narzędzi sztucznej inteligencji (AI). Polityka ta jest jednolita dla wszystkich czasopism wydawanych przez WUKSW i jest udostępniana na witrynach internetowych czasopism. Redakcje i autorzy są zobowiązani do stosowania się do tej polityki w zakresie m.in. dopuszczalnych zastosowań AI, obowiązku ujawnienia użycia narzędzi AI oraz odpowiedzialności za treść.

Stały link (po uruchomieniu): <https://czasopisma.uksw.edu.pl/index.php/index/etyka>

12. Prawa autorskie, licencja i deponowanie wersji

Prawa autorskie do wszystkich opublikowanych treści pozostają przy autorach. Jednocześnie autorzy podpisują z Wydawnictwem Naukowym UKSW umowę o publikację, która reguluje korzystanie z utworu na licencji CC BY-ND 4.0 International. Autorzy mogą dowolnie deponować wersję zgłoszoną (*submitted*), zaakceptowaną (*accepted*) oraz opublikowaną (*published*) swoich tekstów w repozytorium instytucjonalnym lub innym repozytorium wybranym przez autora bez embarga.

13. Poufność i ochrona danych

Postępowania etyczne, recenzyjne oraz skargi prowadzone są z zachowaniem poufności. Dane osobowe są przetwarzane wyłącznie w zakresie niezbędnym do realizacji procesu wydawniczego i rozpatrywania spraw, zgodnie z obowiązującymi przepisami i politykami UKSW (RODO).

14. Aktualizacja *Polityki etyki wydawniczej*

- 1) *Polityka etyki wydawniczej* podlega okresowemu przeglądowi w celu zapewnienia jej zgodności z obowiązującymi przepisami prawa, standardami akademickimi oraz dobrymi praktykami w zakresie etyki publikacyjnej;
- 2) przegląd, o którym mowa w pkt. 1, przeprowadza się nie rzadziej niż raz na dwa lata od dnia wejścia w życie *Polityki etyki wydawniczej* lub od dnia jej ostatniej aktualizacji;
- 3) niezależnie od terminu wskazanego w pkt. 2, przegląd oraz aktualizacja *Polityki etyki wydawniczej* są dokonywane każdorazowo w przypadku wystąpienia istotnych zmian w międzynarodowych standardach etyki publikacyjnej, w szczególności wytycznych COPE, które mają wpływ na treść lub zakres *Polityki etyki wydawniczej*;
- 4) za monitorowanie zmian, o których mowa w pkt. 3, oraz inicjowanie procedury przeglądu i aktualizacji odpowiada WUKSW.